

Nioårsutvärdering av
strategiska innovationsprogram

Innovair

- ▶ Slutpresentation 12 december 2023
- ▶ Tobias Fridholm

Innehåll

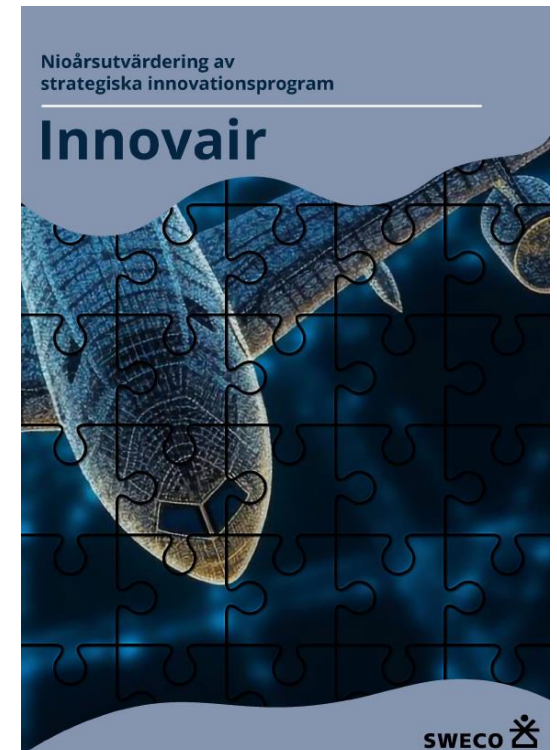
- ▶ Swecos uppdrag
- ▶ Om Innovair
- ▶ Systemeffekter
- ▶ Effekter för deltagare
- ▶ Programmets mervärde
- ▶ Programmets bidrag till SIP-instrumentets effektmål
- ▶ Slutsatser
- ▶ Rekommendationer

Swecos
uppdrag

Utvärderingsfrågor*

1. Vilka **resultat** har åstadkommits och hur har programmet utvecklats vad gäller:
  - a) Mobilisering och kompetensutveckling?
  - b) Samverkan och arbetssätt?
  - c) Regler och andra incitament som styr utvecklingen i rätt riktning?
  - d) Ny teknik, infrastruktur och nya produkter?
2. Vilket **mervärde** har programmet haft?
3. Bidrag till de **övergripande effektmålen för hela satsningen på SIPar**?
4. Hur väl har **handlingsplanen efter sexårsutvärderingen** genomförts?
5. Vilka är **rekommendationerna** inför avslutningsfasen?

* Frågeformuleringarna är nedkortade

Om Innovair

Inriktning

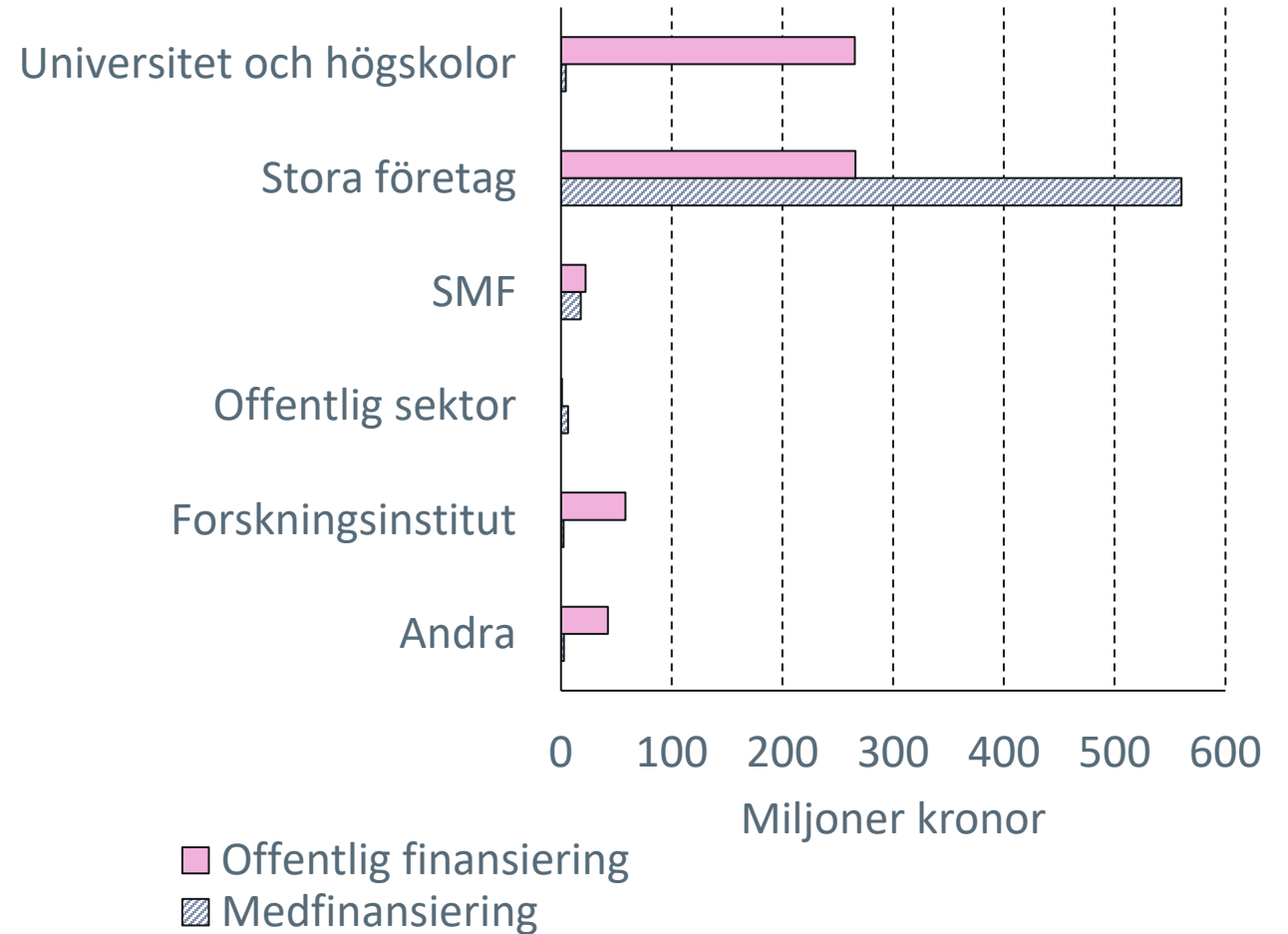
- ▶ Fokus på **flygteknisk forskning och innovation**
- ▶ Startade 2014, leds av Föreningen Svenskt flyg
- ▶ Merparten av finansieringen under etapperna 1–3 har tillhört det Nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP)
- ▶ **Systemorienterad ansats:**
  - ▶ NFFP-projekt: Låga TRL, kompetensförsörjning
  - ▶ SMF Flyg: Högre TRL, utveckla SMF som underleverantörer
  - ▶ Bilateral internationella projekt: Samarbeten med fyra länder
  - ▶ Demonstratorprogram
  - ▶ Etablera strukturer för samverkan

Finansiering 2014–2022

Totalt 656 mkr beviljat och
594 mkr i medfinansiering

Saab och GKN dominerar
mycket stort

SMFs andel av
finansieringen har vuxit
betydligt 2020–2022

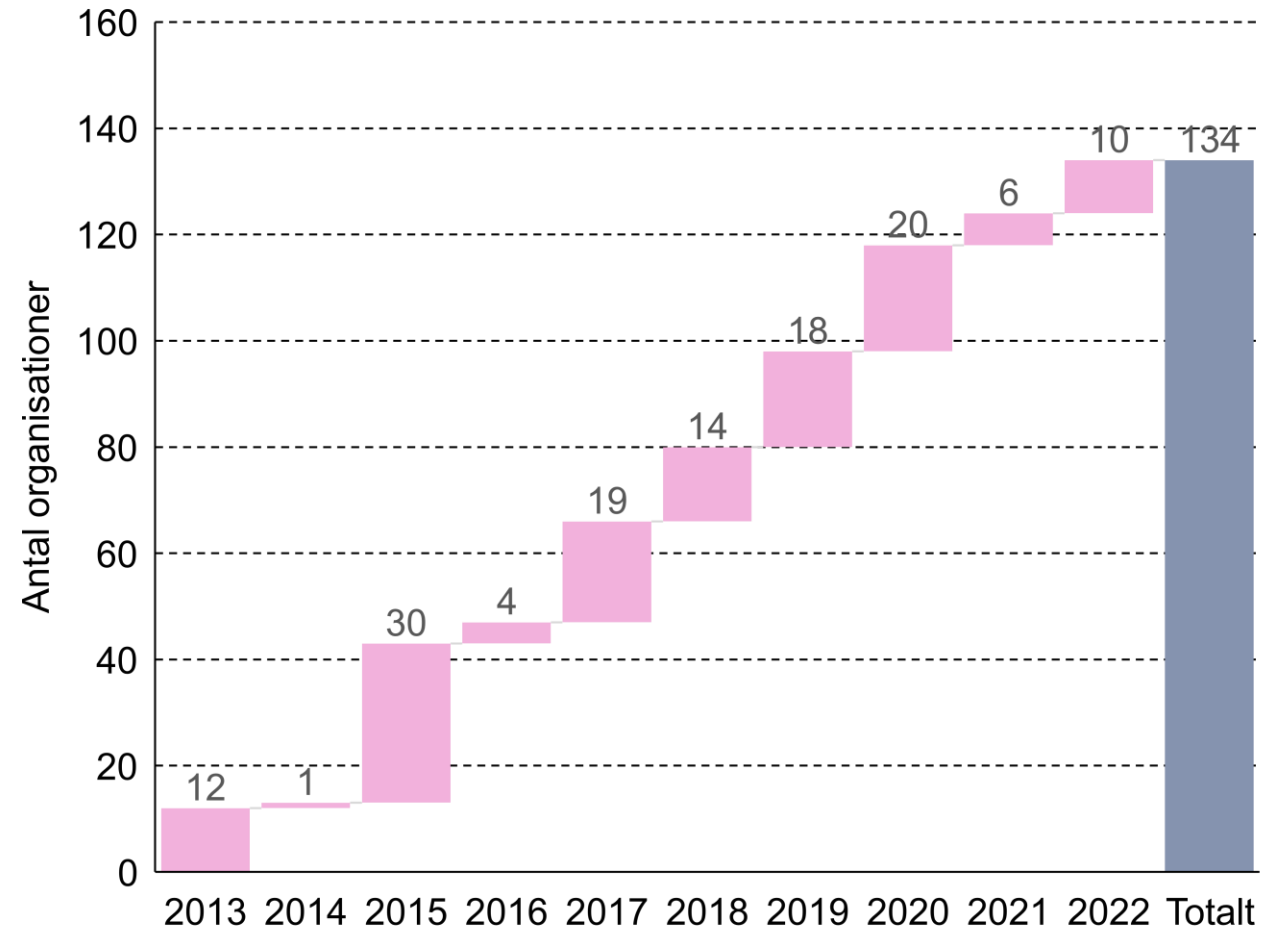
Systemeffekte

Mobilisering av nya deltagare

Innovair har blivit något öppnare sedan förra utvärderingen

Andelarna mobiliserade stora företag och SMF har varit ganska oförändrade över tid

Systemeffekter

- ▶ Programledningen fokuserar på att **koordinera och främja nätverk och samverkan** mellan organisationer, både nationellt och internationellt
- ▶ Koordinerar svensk **Fol-samverkan med fyra viktigaste samarbetsländerna**, däribland operativ nod i Fol-samarbetet Sverige-Brasilien
- ▶ Etablerat **strukturer för nationell samverkan**: SARC och stöd till Aerospace Cluster Sweden, Compraser och PTC
- ▶ **Kompetensförsörjningen** genom disputerade från NFFP av stor betydelse
- ▶ Bidragit till betydligt ökat antal **certifierade SMF** som underleverantörer
- ▶ **Demonstratorprogrammen** SweDemo och IntDemo systemviktiga

Effekter för
företag,
forskningsinstitut
och lärosäten

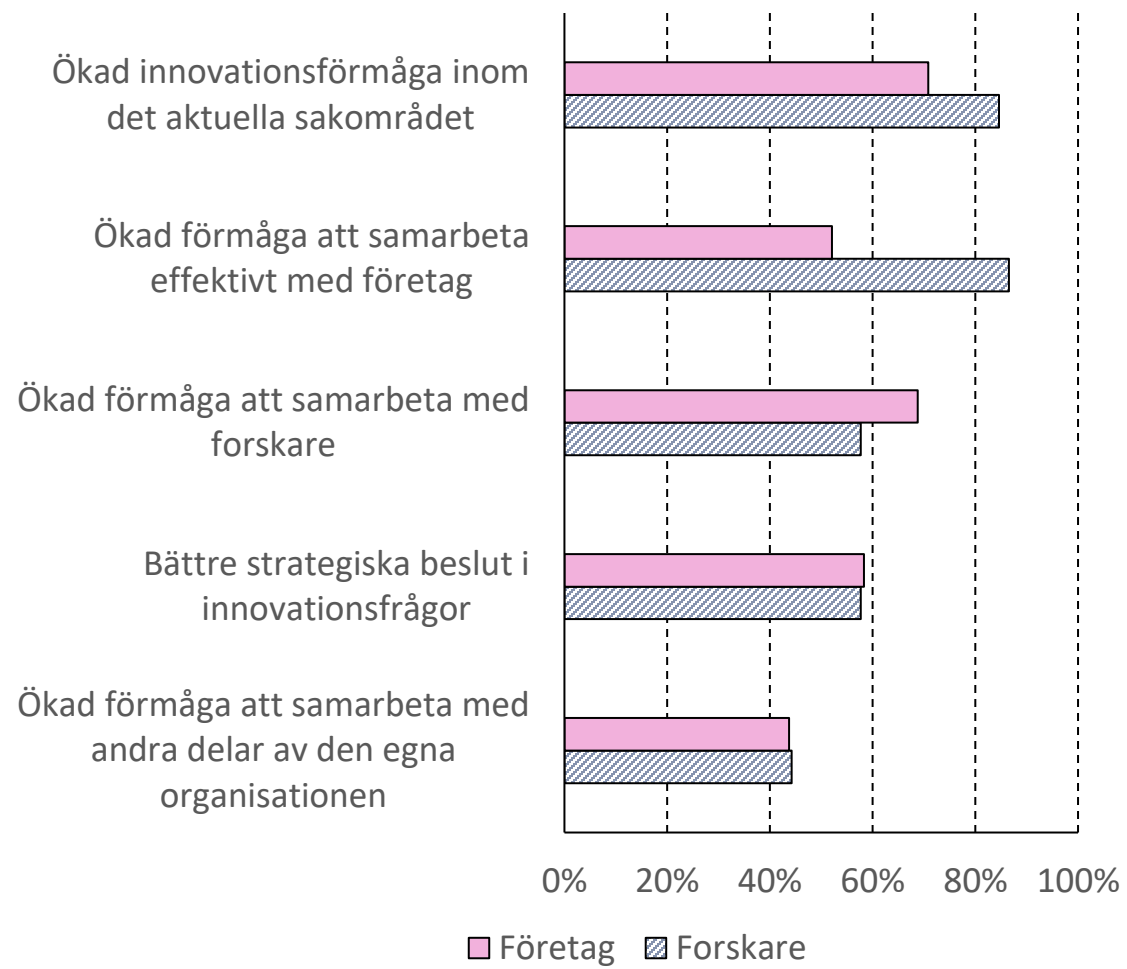
Effekter på samverkan

- ▶ Omfattande samverkan mellan stora företag och lärosäten
- ▶ SMF samverkar sällan med lärosäten
- ▶ Samverkan mellan stora företag och SMF har ökat markant sedan sexårsutvärderingen
- ▶ Internationell samverkan förväntas ofta ske på sikt

” Viktigt att det finns SMF och andra partners att jobba med. Det går inte att göra lika mycket in-house som tidigare. Det gäller att ta med små företag som partners in i processerna i förstudoprojekt, och att partnererna också känner att de får tillbaka tillräckligt teknik- och kompetensmässigt.

” När det gäller särskilt viktiga inslag, så kallad signaturteknik, vill man gärna ha en svensk bas, svenska tillverkare, så att man inte blir beroende av utländska parter.

Kompetens- utveckling i flera avseenden

Effekter för företag

- ▶ "Tidiga effekter" vanligast:
  - ▶ Utveckling av demonstrator eller prototyp
  - ▶ Följdprojekt
- ▶ Bland "senare effekter" är det vanligast med:
  - ▶ Ökad kvalitet i produkt/process/system
  - ▶ Implementering av ny teknik/metod
- ▶ SMF uppger betydligt högre realiserade effekter än stora företag

Ytterligare effekter för företag

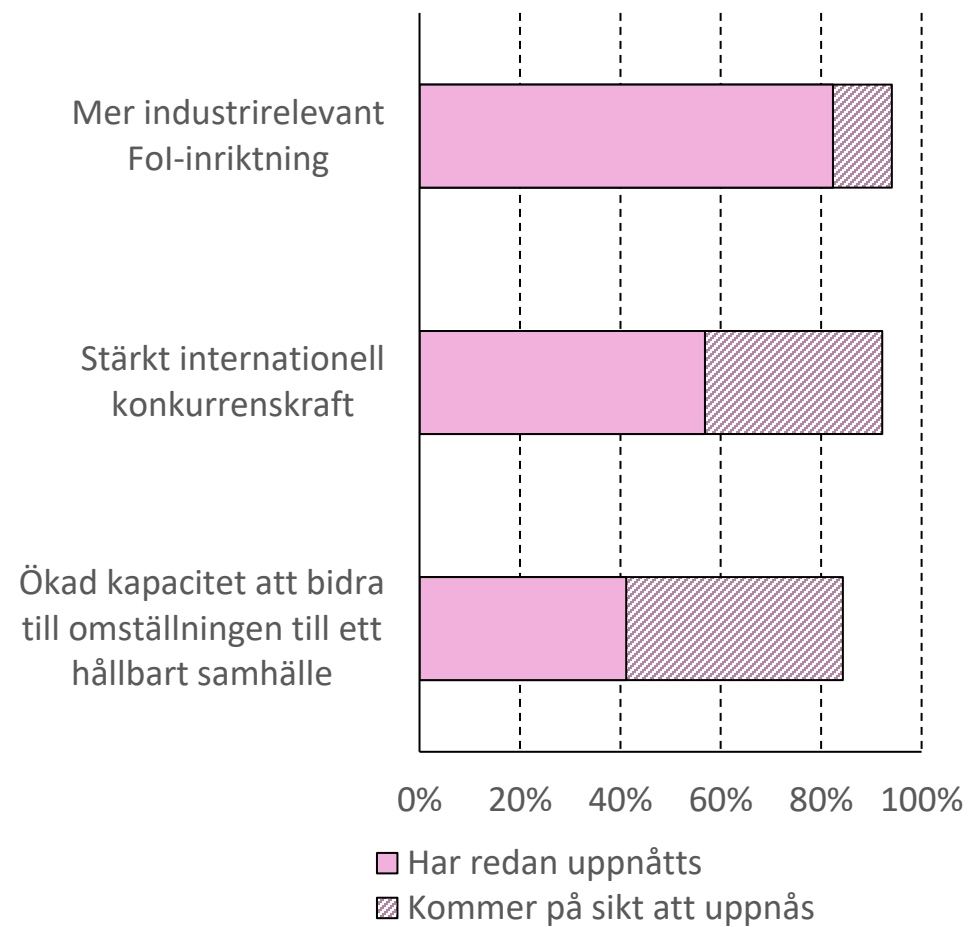
- ▶ Bibehållen eller utökad **Fol-verksamhet i Sverige**
  - ▶ Realiserad effekt i cirka 60% av företagen
- ▶ Generellt höga förväntningar om kommersiella effekter på sikt
- ▶ Flera exempel på **konkreta effekter**:
  - ▶ Saab har utvecklat Gripens cockpit utifrån resultat från ett flertal projekt vad gäller gränssnittet mellan människa och maskin
  - ▶ GKN och Chalmers har stärks inom strömningsmekanik för turbinutloppsstativ. Affärsstrategiskt viktigt och har lett till Clean Sky-projekt för Chalmers
  - ▶ Spacemetric, ett SMF inom bilddatahantering, har utvecklat produkt som fungerar i små satelliter, förväntar sig affärer i närtid

Effekt av Innovair?

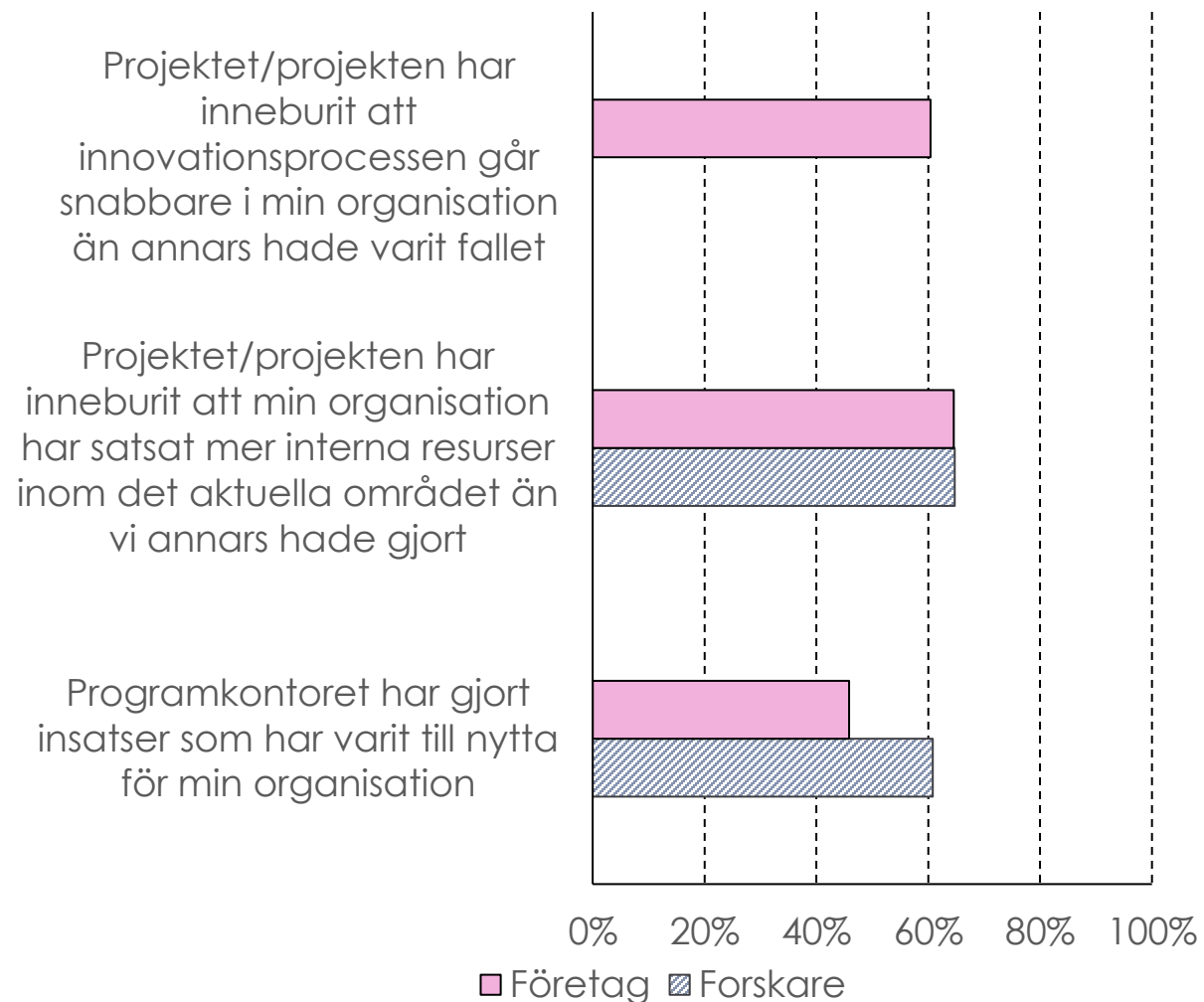
- ▶ I november 2023 tecknade GKN avtal med GE Aerospace:
  - ▶ Avtalsvärde 55 miljarder kronor, förväntas ge 1000 nyanställningar i Trollhättan
  - ▶ Tillverkning i 15 år, eftermarknad i ytterligare cirka 20 år
- ▶ GKN vill inte uttala sig om kopplingen till Innovair, men...
  - ▶ Utifrån artikel i Trollhättans tidning (TTELA) framgår att innehållet är väl i linje med vad GKN har arbetat mycket med i Innovair under en längre period, och...
  - ▶ GKNs VD i Sveriges radio:
    - ▶ *Med avseende på vår egen teknologi, och hur vi får in vår egen forskning och teknologi in i produkter så är detta ett av... ja, jag skulle vilja säga det viktigaste vi har gjort.*

God effekt i forskningsmiljöer

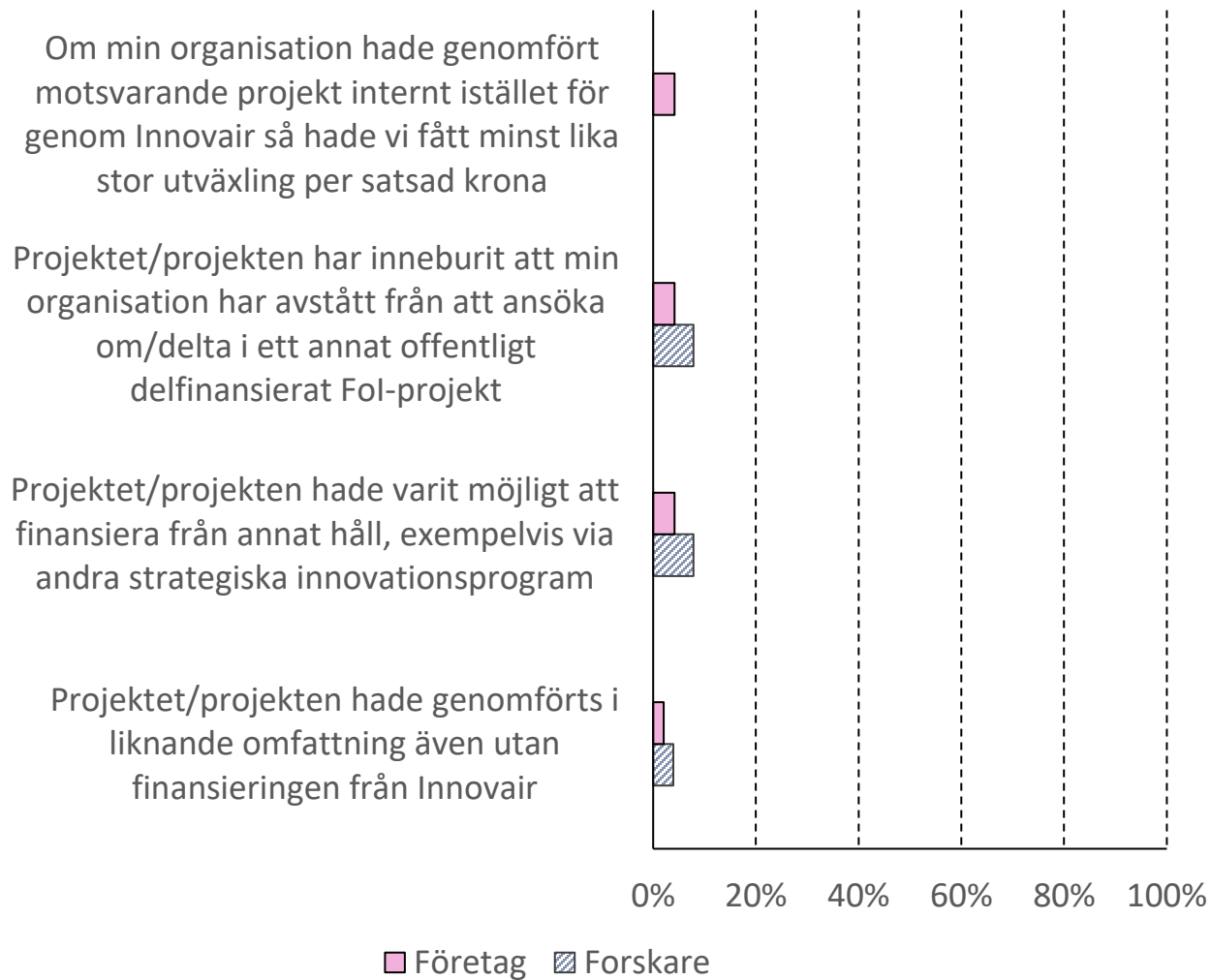

Programmets mervärde

Mervärde

Mervärde (Negativ skala)

Kvalitativa mervärden

- ▶ **Plattform för dialog och koordinering** nationellt och internationellt
- ▶ Insatser för att **utveckla innovationsekosystemet**, inte minst att stärka SMF genom SMF Flyg och Aerospace Cluster Sweden, och etableringen av SARC
- ▶ Koordinering och operativt ledarskap i det omfattande **Fol-samarbetet mellan Sverige och Brasilien** i kölvattnet av Gripenaffären 2014
- ▶ Svagare sidor – Innovair har inte tillräckligt förmått...
  - ▶ Vara visionära och utnyttja SIP-instrumentet för mer banbrytande förnyelse
  - ▶ Använda kommunikation effektivt, särskilt som medel för förnyelse

Experterna:

”Programmet har varit bra på att finjustera sitt system, men inte på att transformera det

Bidrag till SIP- instrumentets effekt mål

Bidrar tydligast till Mål 2 och 5

- ▶ Mål 2: Stärkt konkurrenskraft och ökad export för svenskt näringsliv
  - ▶ Bidrar i synnerhet till konkurrenskraft, mindre tydligt till export
  - ▶ Stärker det svenska flygtekniska FoU-systemet och därmed företagens långsiktiga bas och konkurrenskraft generellt
  - ▶ Demonstratorprogrammen och Sverige-Brasilien-samverkan viktiga bidrag
- ▶ Mål 5: Skapa förutsättningar för hållbara lösningar på globala samhällsutmaningar
  - ▶ Stark prägel av "flygets gröna omställning" där svensk teknik är ledande
  - ▶ Säkerhetspolitiska bidrag; kapacitet inom militärt flyg är viktigt för Sveriges försvar

Bidrar även till Mål 1, 3 och 4

- ▶ Mål 1: Stärkt hållbar tillväxt
  - ▶ Flygteknik är en framstående och avancerad gren i det svenska näringslivet
- ▶ Mål 3: Att göra Sverige till ett attraktivt land att investera och bedriva verksamhet i
  - ▶ Stärker innovationsekosystemet vilket i förlängningen lockar talanger till branschen
- ▶ Mål 4: Hållbar samhällsutveckling som tryggar försörjning, välfärd, miljö och energipolitiska mål
  - ▶ Försörjning och välfärd förutsätter (viss) tillväxt och konkurrenskraftiga företag
  - ▶ Bidrar till effektivare energianvändning särskilt vid flygningar

Slutsatser

Ett välfungerande program

- ▶ Ändamålsenligt, effektivt och med hög legitimitet utifrån programmets agenda och mål
- ▶ Stark koordinerande roll både nationellt och internationellt
- ▶ Viktiga insatser för internationalisering, kompetensförsörjning och demonstratorer
- ▶ Operativt starkt programkontor
- ▶ Möjligheterna som SIP-instrumentet ger hade kunnat utnyttjas mer:
  - ▶ Kunde ha varit mer visionärt och proaktivt, sökt länkar till andra teknik- och kunskapsområden och arbetat mer med analys
  - ▶ Kommunikation som verktyg för måluppfyllelse kunde ha utnyttjats bättre

Rekommendationer

Rekommendationer

- ▶ Säkerställ finansiella resurser för att driva några **strategiska, enskilda SIP-projekt** med långsiktiga, systemfrämjande syften
- ▶ Den nya agendan bör få **bredare och mer visionärt anslag**
- ▶ Ta fram **exitstrategi** för att säkra fortlevnaden för programmets viktigaste inslag efter att det avslutats
- ▶ Utveckla insatserna för **jämställdhet**
- ▶ **Förbättra kommunikationen** utifrån målgruppsanalys, dokumentation av effekter och utvecklade programstrategier, och använda den som verktyg för nya samarbeten och bättre positionering

Transforming society together

